

**Звіт про стратегічну екологічну оцінку
Програми економічного і соціального
розвитку Слов'янської міської
територіальної громади на 2022 рік**

**м. Слов'янськ
2021 рік**

Зміст

Вступ	3
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	4
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	6
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	19
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	22
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	24
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	25
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	26
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	27
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	28
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	29
11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію	29
Додаток 1. Список використаних джерел	30

Вступ

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування. В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки.

З 12 жовтня 2018 року в Україні вступив в дію закон «Про стратегічну екологічну оцінку». Відповідно до пункту 2 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» цього закону з 1 січня 2020 року стратегічна екологічна оцінка повинна здійснюватися для програм економічного і соціального розвитку міст.

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Програма визначає пріоритетні напрями економічного і соціального розвитку громади у 2022 році та сукупність взаємоузгоджених завдань і заходів, що будуть реалізовуватися структурними підрозділами Слов'янської міської військово-цивільної адміністрації Краматорського району Донецької області, підприємствами, установами та організаціями щодо вирішення нагальних проблем та досягнення стратегічних цілей розвитку регіону у 2022 році.

Головна мета Програми – забезпечення розвитку та формування позитивного іміджу територіальної громади, ефективне використання внутрішнього природно-ресурсного потенціалу, забезпечення якості та загальної доступності публічних послуг, підвищення добробуту та стимулювання гармонійного розвитку населення.

Відповідно до Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року, головними цілями (пріоритетами) та завданнями розвитку Слов'янської міської територіальної громади у 2022 році визначено:

1. Оновлена, конкурентоспроможна економіка:
 - 1.1.1 Зменшення диспропорцій між попитом та пропозицією робочої сили;
 - 1.1.3 Розвиток малого та середнього підприємництва, як драйверу структурних перетворень;
 - 1.2.2 Формування позитивного іміджу регіону;
 - 1.2.4 Розвиток сучасної системи переробки сільгоспродукції відповідно до потреб ринку;
 - 1.3.1 Підвищення якості та доступності транспортно-логістичних послуг з урахуванням внутрішніх та міжрегіональних зв'язків;
2. Якість життя та людський розвиток:
 - 2.1.1 Підвищення якості та доступності дошкільної та базової середньої освіти;
 - 2.1.2 Забезпечення освітніми послугами дітей з особливими освітніми потребами;
 - 2.1.3 Створення умов для самореалізації молодих дівчат та хлопців;
 - 2.2.1 Підвищення якості та загальної доступності медичних послуг у містах та сільській місцевості;
 - 2.2.3 Посилення профілактичних заходів з упередження захворюваності населення;
 - 2.3.1 Підвищення доступності культурних послуг;
 - 2.3.2 Стимулювання ефективного та комплексного використання туристичного та курортно-рекреаційного потенціалу;
 - 2.3.3 Підтримка спорту вищих досягнень, дитячо-юнацького і резервного спорту;
 - 2.3.4 Залучення громадян до фізичної активності.
3. Ефективне управління та безпека в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів:
 - 3.1.1 Підвищення спроможності регіону попереджувати, реагувати та ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій;
 - 3.1.3 Забезпечення особистої безпеки жінок та чоловіків у публічному та приватному просторах;
 - 3.2.1 Підвищення якості та доступності адміністративних та соціальних послуг для усіх верств населення;
 - 3.2.2 Надання сервісних послуг із водопостачання та водовідведення;
 - 3.2.3 Поліпшення житлових умов населення;
 - 3.4.1 Впровадження інформаційних технологій у сфери надання послуг населенню;
 - 3.4.3 Розвиток системи просторового планування з використанням електронних ресурсів;
4. Екологічна безпека та збалансоване природокористування:
 - 4.1.1 Удосконалення публічного екологічного управління та моніторингу;
 - 4.1.2 Підвищення екологічної свідомості населення;

- 4.1.3 Захист водних ресурсів від виснаження та забруднення;
- 4.1.4 Зниження навантаження на атмосферне повітря;
- 4.1.5 Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, родючості земель;
- 4.2.1 Удосконалення системи збору та перероблення твердих побутових відходів;
- 4.2.2. Сприяння зменшенню об'ємів утворення твердих побутових відходів;

4.3.1 Забезпечення справедливої трансформації вугільної галузі та підвищення ефективності управління традиційними енергетичними ресурсами.

Програма розроблена на короткостроковий період і є плановим документом. Для забезпечення цілісності системи планування розвитку Слов'янської територіальної громади, Програма базуватиметься на положеннях міських програм. Заходи міських програм, затверджені, увійшли як складові по кожному розділу Програми та враховані у прогнозних показниках на 2022 рік.

Запропонована Програма передбачає реалізацію заходів та проектів, спрямованих на усунення та пом'якшення дії чинників, шкідливих для навколишнього природного середовища та здоров'я населення, забезпечення екологічної безпеки, відтворення та підтримання у належному стані природних ресурсів міста.

Програму розроблено з урахуванням завдань та положень інших документів державного планування, а саме:

- Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- Закон України «Про військово-цивільні адміністрації»;
- Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»;
- Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;
- Указу Президента України від 30 вересня 2019 року №722/2019 «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»;
- Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки;
- План заходів на 2021-2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки;
- Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 17 лютого 2020 року № 147/5-20;
- Плану заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року;
- Положення Стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 року;
- Національної стратегії управління відходами в Україні на період до 2030 року;
- Регіональної програми формування та розвитку екологічної мережі в Донецькій області на період 2019-2022 роки, затвердженої розпорядженням голови обласної державної адміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 19 березня 2019 року № 300/5-18;
- Регіональної цільової програми щодо здійснення розчистки та регулювання русел річок на 2018-2022 роки (нова редакція), затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 10 вересня 2020 року № 1007/5-20;
- Регіональної програми моніторингу стану довкілля в Донецькій області, затвердженої розпорядженням голови обласної державної адміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 13.01.2020 № 20/5-20;
- Міжвідомчої регіональної програми «Екологічна просвіта та інформування для сталого розвитку Донеччини на 2020 – 2025 роки», затвердженої розпорядженням голови обласної державної адміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 13.01.2020 № 21/5-20;

- Регіональної програми «Ліси Донеччини» на 2018-2022 роки (розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 08.10.2018 1212/5-18;
- Даних моніторингу стану довкілля, що здійснюється існуючими державними суб'єктами моніторингу довкілля на регіональному та місцевому рівні;
- Інших доступних джерел інформації.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX «Про утворення та ліквідацію районів» утворена Слов'янська міська територіальна громада, в склад якої увійшли: м. Слов'янськ, смт Андріївка, смт Билбасівка, с-ще Мирне, село Торець.

Місто Слов'янськ розташоване на півночі Донецької області на відстані 110 км від м.Донецьк і відноситься до курортних місць та не входить до переліку міст обласного підпорядкування з найбільш забрудненими природними ресурсами, бо на сьогодні не має широкої галузі потужних підприємств з великими параметрами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, скидів забруднених стічних вод.

Загальна площа міста – 6076 га, з яких 47% зайнято селитебними територіями.

смт Андріївка розташоване на річці Сухий Торець, загальна площа – 138,8970 га, смт Билбасівка, загальна площа 3270,5 га, селище Мирне – 2196,33 га.

Станом на 01.01.2021 в м. Слов'янську проживало 107,8 тис. осіб постійного населення (2,6% усього населення Донецької області), в т.ч. працездатного 64,5 тис. осіб. Щільність населення - 1,56 тис. осіб на 1 км², що в 1,2 рази більше середньообласних показників.

Територія міста за своїм географічним розташуванням відноситься до центральної частини Бахмутської котловини, яку перетинають річки, лимани, відрізняється складними гідрогеологічними умовами: виділяються водоносні горизонти і комплекси, які приурочені до пермських, тріасових, юрських, крейдяних, палеоген-геогенових відкладань. Карстові провали, деформація поверхні, вилуджування товщі кам'яної солі призводять до утворення осідання території та викликають підтоплення ділянок міста.

Верхня частина розрізу породи Слов'янської свити у районі соляних озер і до північного сходу змінна. Тут замість пластів кам'яної солі, внаслідок вилуджування підземними водами, ангідриди перейшли в гіпс. Вся ця верхня товща тріщинуватих закарстованих та брекчієвидних порід получила назву зони вилуджування. Її потужність біля мінеральних озер досягає 50-80м.

Грунтові води залягають на глибині від 0,5 до 1,5-2,0м від земної поверхні, підтоплюючи, заболочуючи 70% території міста, а також підземні комунікації, підвальні приміщення житлових і промислових забудов.

Результати багатолітніх досліджень і аналіз виникаючих процесів одержаних досліджень визначили кордон мульди осідання, встановлена швидкість і величина деформацій поверхні у межах сконтуренної площі та встановлено, що площа підлягає посуванню, є небезпечна для споруд та будівель. Швидка зміна швидкостей осідання точок поверхні до півдня від осі мульди осідання призводить до швидкого утворення величин нахилів та нерівномірних нахилів, перевищуючи граничнодопустимі для споруд і будівель деформації поверхні.

Творення карстових провалів пов'язане з натуральним вилуджуванням товщі солі і спостерігається уздовж північних кордонів вулиць осідання. Творення карстових ям може бути несподіване, без задалегідь плавного прогину і визначити по тим процесам, що

відбуваються у теперішній час - імовірність розвитку карсту і строк появи ям на конкретній ділянці, неможливо.

Територія громади відноситься до помірно-континентального клімату, де переважають холодні зими, тепле сухе літо та інтенсивне проходження весняних періодів, переважний напрям вітру – східний: середньомісячна температура повітря – 9°C; кількість опадів – 530мм; кількість діб з вітром більш 10м/с – 126; відносна вологість повітря – 84%.

Промисловий комплекс громади за видами економічної діяльності представлений 30 підприємствами. Найбільшу вагу у структурі промислового виробництва за видами економічної діяльності мають обсяги реалізації підприємств обробної промисловості – 49,1%, виробництва та розподілення енергоресурсів – 45,4%, добувної промисловості - 5,5%.

В межах громади розташований Слов'янський курорт – один з найстаріших (понад 185 років) бальнеогрязьових курортів України, де для лікування і реабілітації використовуються природні лікувальні фактори: клімат змішаного лісу, сульфідні ілові грязі, ропа, цілий набір мінеральних вод, у тому числі й унікальні залізозмісні для лікування анемії.

В 2011 році природні території Слов'янського курорту набули статус державного. Унікальність курорту полягає в гармонічному поєднанні багатьох природних лікувальних факторів, що дає можливість проводити оздоровлення хворих комплексно. Мінеральні ресурси курорту, особливо грязі, визнані одними з кращих у Європі. Курорт розташований у мальовничому місці. Ландшафтний парк, прилеглі солоні озера створюють неповторний мікроклімат, сприяють оздоровленню тіла і душевній рівновазі.

Ймовірний стан клімату, якщо документ державного планування не буде затверджено

Проект документу державного планування – Програма - містить заходи та проекти, виконання яких дозволить пом'якшити вплив на клімат на місцевому рівні. Але виконання цих заходів та проектів не дозволить знизити вплив на клімат на глобальному рівні. Тому можна зробити висновок, що у разі не затвердження документа державного планування вплив на клімат залишиться без змін.

2.1. Стан атмосферного повітря

У 2020 році викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря здійснили 23 суб'єкта господарювання м. Слов'янська. З 408 стаціонарних джерел забруднення спостерігається незначне зростання обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (на 1,0 % по відношенню до попереднього року) внаслідок збільшення потужності та обсягів виробництв промислових підприємств.

Відновлення економічного зростання було очікуваним з огляду на поступову адаптацію економічних суб'єктів до нових реалій, викликаних поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі - пандемія COVID-19), сприяло темпу зростання виробництва на 4,6% до відповідного періоду та пов'язано зі спрямованою політикою керівництва підприємств щодо екологізації виробництва шляхом поліпшення технологічних процесів, впровадженням ефективного пилогазоочисного устаткування на підприємствах міста, модернізацією виробництва.

Основними джерелами забруднюючих речовин в повітрі міста є: пил - автотранспорт, деревообробка і керамічне виробництво; діоксин сірки - промислові підприємства; оксид вуглецю - автотранспорт, підприємства теплоенергетики, керамічного виробництва, залізної дорога; діоксин азоту - підприємства теплоенергетики, керамічне виробництво, формальдегід, бенз(а)пирен, солі важких металів – автотранспорт.

У 2020 році загальна кількість викинутих речовин в атмосферне повітря в м.Слов'янську становить 0,06% від усіх викидів в цілому по Донецькій області.

Таблиця 1

Загальні показники викидів забруднюючих речовин за 2018- 2020 роки

Показники	2018	2019	2020
1. Викиди забруднюючих речовин в атмосферу від стаціонарних джерел забруднення, т	580,1	447,1	451,7
2. Викиди забруднюючих речовин від транспорту, тис. т	5,6	5,8	5,7
3. Питома вага знищених забруднюючих речовин від загальної кількості стаціонарних джерел забруднення, %	35,4	36,7	36,2
4. Викиди у розрахунку на душу населення, кг	5,2	4,1	4,2

Джерело: дані Державної служби статистики України

За підсумками 2020 року, щільність викидів від стаціонарних джерел склала 7,5 тонн на 1 км², що в 3,9 рази менше середньообласних показників (дані по області за період 2017-2019 років – 29,5 тонн на 1 км²).

У розрахунку на душу населення викиди шкідливих речовин від стаціонарних джерел склали 4,2 кг, що в 43,8 рази менш, ніж у середньому по області (дані по області за період 2020 року – 183,73 кг на душу населення).

Однією з основних причин надмірних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря є моральне старіння та фізичне зношення технологічного та пилогазоочисного устаткування, що не відповідає сучасним вимогам щодо забезпечення встановлених законодавством нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Основними забруднювачами атмосферного повітря у 2020 році є ТОВ «Руссоль - Україна», ТОВ ВО «СЗВІ», АТ «Зевс Кераміка», ВО «Слов'янськтепломережа», підприємства залізної дороги, ТОВ «Керамічні маси Донбасу», ПрАТ «Бетонмаш».

Підприємства - забруднювачі довкілля мають встановлені санітарнозахисні зони. Кількість людей, які проживають в зонах, наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Найменування підприємства	Кількість людей в СЗЗ, тис. осіб	Відселено в поточному році
Слов'янська ТЕС	0,14	0
ПрАТ «Бетонмаш»	0,031	0
Усього:	0,171	0

На сьогодні викиди від пересувних джерел є найбільшими забруднювачами атмосферного повітря. У 2020 році транспортом було викинуто 5,7 тис. тонн токсичних речовин та кожного року цей показник зростає. Об'єми цього забруднення перевищують викиди від усіх підприємств міста більше, ніж у 7 раз по окису вуглецю, свинцю, двоокисі азоту та іншим. За матеріалами державної статистики, протягом останніх чотирьох років кількість автомобільних засобів у місті зросла практично на 30%. Значний вплив на стан забруднення атмосферного повітря в Слов'янську спричиняє транзитний автотранспорт, викиди якого не враховуються. Найбільш навантаженими за транспортним потоком є вул. Торська, вул. Ленінградська, вул. Вокзальна, вул. Батюка, вул.Банківська, вул. Свободи, вул. Сучасна з щільністю потоку від 650 до 5000 одиниць.

Однією з найгостріших екологічних проблем Донецького регіону, яка вимагає якнайшвидшого вирішення, є забруднення повітряного басейну. Донецьким регіональним центром з гідрометеорології виконуються спостереження за станом атмосферного повітря на 5-и стаціонарних постах Маріупольської гідрометеорологічної обсерваторії, 2-х стаціонарних постах у м. Слов'янськ та 4-х постах у м. Краматорськ.

Найбільші значення середньорічних концентрацій пріоритетних шкідливих домішок в атмосферному повітрі м. Слов'янськ склали з формальдегіду - 0,006 мг/м³ (1,9 ГДК), діоксиду азоту – 0,04 мг/м³ (1,01ГДК), фенолу - 0,004 мг/м³ (1,3ГДК). У 2019 році максимальні разові значення концентрацій досягали по фенолу 0,0431 мг/м³ (4,3 ГДК),

оксиду вуглецю – 9,0 мг/м³ (1,8 ГДК), формальдегіду - 0,035 мг/м³ (1,01 ГДК), діоксиду азоту – 0,19 мг/м³ (1,0ГДК), фтористому водню 0,029 мг/м³ (1,41ГДК).

Аналізуючи зміну середнього рівня забруднення атмосферного повітря за 5 останніх років для м. Слов'янськ, слід відзначити, що тенденція до зростання показників забруднення спостерігається для фенолу та фтористого водню (рис. 2.4). Випадків ВЗ та ЕВЗ протягом 2019 року в атмосферному повітрі міста Слов'янськ зафіксовано не було. Індекс забруднення атмосфери (ІЗА) є найбільш об'єктивною оцінкою стану забруднення атмосферного повітря. Індекс розраховується за середньорічними концентраціями п'яти пріоритетних домішок у повітрі (тобто тих, значення яких найбільші). Цій показник дозволяє зрівнювати ступень забруднення міст України (таблиця 3).

Таблиця 3

Індекс забруднення атмосфери за 2019 рік

місто	ІЗА	Перелік пріоритетних домішок	Перелік галузей промисловості, які суттєво впливають на стан забруднення повітря
Слов'янськ	1,36 2,36 1,01 0,77 0,63	Фенол Формальдегід Діоксид азоту Фторид водню Пил	Енергетична, машинобудівна, хімічна, харчова, будівельна, автотранспорт

За індексом забруднення атмосферного повітря у 2019 році м. Слов'янськ зайняв двадцяту позицію серед міст, в яких здійснюють моніторинг, значення ІЗА 6.3 вказує на підвищений рівень забруднення та покращення якості повітря у цьому місті. Основною причиною зниження забруднення атмосферного повітря у цьому місті є зупинка роботи багатьох промислових підприємств. Основною причиною забруднення атмосферного повітря залишається висока концентрація промислових підприємств, які використовують застарілі технології та устаткування. Така ситуація не дозволяє досягнути достатнього рівня безпечності діяльності цих підприємств для довкілля. Також проблемою є те, що ці місто найбільш густонаселене, тому відбувається негативний вплив на здоров'я великої кількості населення.

З метою вирішення складних екологічних проблем області, в тому числі поліпшення ситуації щодо охорони атмосферного повітря, в місті розроблено та впроваджуються низка програм і заходів.

На АТ «Зевс Кераміка»:

- захід «Заміна фільтрувальних рукавів рукавного фільтра» проведено частково, здійснено ремонт рукавних фільтрів (заміна 5 од.) на установках очистки газу. Запланований обсяг фінансування складав 80 тис. грн, фактично 33 використано 11,25 тис. грн, що складає 14,06 % від запланованого обсягу фінансування.

На ТОВ «Донметсплав»:

- виконано захід «Заміна пилогазоочисного устаткування на більш ефективне». Проведено заміну циклону ЦП 15-500 на ЦН 15У-1000. Запланований обсяг фінансування складав 47 тис. грн, фактично використано 49,9 тис. грн, що складає 106,2 % від запланованого обсягу фінансування.

Позитивні досягнення з вирішення основних екологічних проблем

Протягом 2019 року підприємствами-основними забруднювачами атмосферного повітря Донецької області були виконані наступні природоохоронні заходи, які спрямовані на покращення стану атмосферного повітря:

СТРУКТУРНА ОДИНИЦЯ ПАТ «ДОНБАСЕНЕРГО» СЛОВ'ЯНСЬКА ТЕС

Розпочато реконструкцію енергоблоку ст. № 7 потужністю 800 МВт II черга реконструкції: реконструкція існуючого електрофільтру станційного № 7 корпус «Б»: розроблено проект, стадія виконання 30 % (термін виконання заходу – 2020 рік).

Розпочато реконструкцію енергоблоку ст. № 7 потужністю 800 МВт II черга реконструкції: реконструкція існуючого пилоочисного обладнання пилоприготувального цеху: розроблено проект, стадія виконання 30 % (термін виконання заходу – 2020 рік).

Розпочато реконструкцію енергоблоку ст. № 7 потужністю 800 МВт II черга реконструкції: впровадження системи очищення димових газів від окислів сірки: розроблено проект, стадія виконання 30 % (термін виконання заходу – 2020 рік). Розпочато впровадження селективно некаталітичного та селективно каталітичного відновлення оксидів азоту на енергоблоці № 7 корпус А, Б: розроблено проект, стадія виконання 30 % (термін виконання заходу – 2020 рік).

Ймовірний стан атмосферного повітря, якщо зміни до Програми не буде затверджено

У випадку, якщо проект Програми не буде затверджений, а заходи з охорони атмосферного повітря не будуть реалізовані, стан атмосферного повітря на території сельбищної зони більш ймовірно залишатиметься на рівні існуючих показників. Але за умов нарощування об'ємів виробництва промислових підприємств без впровадження заходів зі скорочення викидів забруднюючих речовин відбуватиметься погіршення якості атмосферного повітря, створюватиметься подальше існування ризиків шкідливого впливу на стан атмосферного повітря та, відповідно, на здоров'я населення міста.

2.2. Стан водних ресурсів

Водопостачання

Середнє добове водоспоживання містом від КП «Компанія «Вода Донбасу» складає:

в літній період 23,0-24,0 тис. м³;

в зимовий період 14,0-15,0 тис.м³;

від власної фільтрувальної станції – 5,0 - 7,0 тис. м³.

Для водозабезпечення міста підприємство отримує воду з 4-х джерел. Три з цих джерел належать КП «Компанія «Вода Донбасу».

- Вода питної якості від Слов'янського РВУ КП «Компанія «Вода Донбасу»:

- 60/142800/АЗО/ДОН/0218; 538км, категорія якості - ПД

- 20/142800/АЗО/ДОН/0218; 527км, категорія якості – ПД

Вода питної якості передається споживачам для питних і господарсько-побутових потреб, промисловим підприємствам, установам, організаціям. Ліміт водокористування в цілому по двом об'єктам - 8941,1 тис.м³/р.

Черевківські резервуари розташовані в Черевківському мікрорайоні, міста Слов'янськ.

Північні резервуари розташовані в мікрорайоні Північне міста Слов'янськ.

Облік забору води від Слов'янського РВУ КП «Компанія «Вода Донбасу» на водоводах, що йдуть від Північних та Черевківських резервуарів здійснюється водомірами ЛЛТ-80 діам.80мм, WPK-UA діам.80мм, MZ діам.200мм та іншими, витратомірами SONOKIT. Від II-го Донецького водоводу здійснюється водомірами СТВ-80 діам.80мм та ЛЛТ-80 діам.80мм, СВД-10.

Третє джерело водопостачання отримує воду безпосередньо з Другого Донецького водоводу з відводами та вузлами обліку в районі с. Червоний молочар.

Вода від резервуарів компанії КП «Вода Донбасу» 7-ма водоводами подається самопливом на водопровідну насосну станцію № 4, яка подає воду на мікрорайон Артема та мікрорайон Лісний. Таким же чином вода подається на Водопровідну насосну станцію (ВНС) №2а, що забезпечує водою мікрорайон Дарвіна, та ВНС №9, подає воду на центральну міську лікарню і частину прилеглих до неї вулиць. Від Другого Донецького водоводу вода подається

на с. Червоний молочар і с. Черевківка на очисні споруди. Перший водовід, врізаний безпосередньо в Другий напірний водовід компанії КП «Вода Донбасу». Цим водоводом вода подається безпосередньо районами міста.

Четверте джерело - власна фільтрувальна станція, яка одержує воду від поверхневого водозабору розташованого на р. Сіверський Донець з водозабірними спорудами в районі с. Маяки. Після очищення на фільтрувальній станції вода подається на мікрорайони: Лісний, Артема, залізничного вокзалу м. Слов'янська та смт. Мирне.

- Вода технічної якості – власний поверхневий водозбір на станції «Маяки», р. С.Донець - 20/АЗО/ДОН/0218, 540км, категорія якості – ТН.

Вода технічна очищується до питної якості на фільтрувальній станції з подальшим використанням на питні і господарсько-побутові потреби населення. Облік забору води з власного водозабору «Маяки» на р. С.Донець здійснюється водоміром, який встановлено на введенні в фільтрувальну станцію. Ліміт 17 водокористування 1391,9 тис.м³ /рік.

Четверте джерело - водозабір з насосною станцією першого підйому розташований на р. Сіверський Донець в 500 м. від села Сидорове був побудований в 1910 р. Проектна потужність водозабору становить 12 тис.м³/добу, однак його фактична потужність – 5-7 тис.м³/добу. Вода подається з р. Сіверський Донець на фільтрувальну станцію двома водоводами. Фільтрувальна станція була побудована в 1974 р та розташована на вул. Ген. Батюка, 68. Проектна потужність фільтрувальної станції - 12 тис.м³/добу. Фактична потужність станції становить 5-7 тис.м³/добу. В наявності один резервуар місткістю 2000 м³ води. Фільтрувальна станція проводить очищення технічної води, яка поступає з Маяцького водозабору і подає питну воду самопливом від резервуару на Привокзальний, Завокзальний райони, мікрорайон Артема та смт. Мирний. На сьогоднішній день проектна потужність значно відрізняється від фактичної через зношеність та значні поломки по всьому технологічному ланцюгу.

КП «Словміськводоканал» здійснює господарсько-питне водопостачання населення міста, промислових підприємств, установ, організацій та збір і очищення каналізаційних фекальних стоків на очисних спорудах з подальшим скидом очищених стічних вод.

На балансі та обслуговуванні КП «Словміськводоканал» знаходиться 328,3 км водопровідних мереж: Три водопровідні насосні станції. Поверхневий водозабір, розташований в с. Маяки. Фільтрувальна станція.

Водовідведення

Прийом господарсько-побутових і частково виробничих стічних вод від населення та підприємств міста проводиться в каналізаційні мережі для подальшого їх транспортування на очисні споруди повного біологічного очищення зі скидом в водний об'єкт.

Випуск №1 - скид об'єднаного потоку нормативно-очищених стічних вод після очисних споруд здійснюється в ставки колишнього КСП «Червоний Молочар» (ставки V=650 тис.м³, V= 200 тис. м³, V=100тис. м³) і далі в р. Казений Торець.

Потужність очисних споруд: проектна – 17520,0 тис. м³/р (48,0 тис. м³/доб), фактична – 1700-2500 тис. м³/р.

КП «Словміськводоканал» має єдиний комплекс очисних споруд (Слов'янські очисні споруди), які розташовані поза межами населених пунктів на правому березі р. Казенний Торець.

Призначення очисних споруд – повне механічне і біологічне очищення господарсько-побутових і, частково, виробничих стоків з подальшим хлоруванням і скидом через ставок-накопичувач та каскад ставків в р. Казенний Торець.

Перша черга очисних споруд збудована в 1978 р, друга - в 1988 р. Проектна потужність очисних споруд складає 48,0 тисяч м³ за добу. Фактична ж їх потужність станом на 2018 рік становить 7,8 тис.м³/добу, та в 2019 році - 9.5тис.м³/добу.

Склад очисних споруд: камера гасіння, будівля ґрат, пісковловлювачі (3 од.), піскові майданчики, первинні радіальні відстійники (4 од.), аеротенки (4 секції по 4 коридори),

вторинні радіальні відстійники (3 од.), контактні резервуари, хлораторна станція, повітродувна станція, насосна станція господарсько-фекальних стоків, насосна станція активного мулу, мулові майданчики.

Режим роботи очисних споруд – цілодобовий.

У місті та районі налічується 19 каналізаційних насосних станцій (в тому числі 2 КНС на обслуговуванні). Напірні каналізаційні колектори від основних каналізаційних насосних станцій № 1, 1-А, 5 і 6 прокладені в основному в 60-70-ті роки. Амортизаційне зношення колекторів становить 72%. За рахунок власних коштів КП «Словміськводоканал» виконало заміну невеликих ділянок трубопроводу.

Напірні колектори експлуатуються під тиском до 8 атмосфер без резервних ниток. Аварійні пориви трубопроводів призводять до необхідності відключення подачі питної води населенню міста на період усунення аварій.

Кількість аварійних ситуацій на каналізаційних мережах міста та строки їх ліквідації показані в таблиці 4.

Таблиця 4

Динаміка ліквідації аварійних ситуацій на каналізаційних мережах
КП «Словміськводоканал»

Рік	Зареєстровано	Ліквідовано поривів			
		за 1 добу	за 2 доби	за 3 доби	більше 3-х діб
2018	2261	1809	226	181	45
2019	1480	1179	290	11	0
2020	1905	1707	179	19	0

Серйозною проблемою, пов'язаною з неефективністю комунальних очисних споруд, які витримують основне навантаження з очищення промислових і міських стоків, є накопичення великої кількості осадів і мулу, що також створює реальне джерело вторинного забруднення довкілля.

Рівень забезпечення промислових підприємств міста сучасними очисними спорудами для попереднього очищення стоків перед їх скидом до загальної стічної каналізаційної системи залишається недостатнім.

Окремою проблемою, яка потребує вирішення, є стан дощової каналізаційної мережі міста протяжністю 16,2км. Дощові стоки без очищення потрапляють у відкриті водойми. Крім того, мають місто незаконні врізки господарсько-фекальних стоків в зливу каналізацію міста, що приводить до значного забруднення водних об'єктів.

По території Слов'янської міськради протікає 6 річок: Сіверський Донець, Казенний Торець, Сухий Торець, Колонтаївка, Бахмутка, Бакай, а також розташовано основних 7 озер: Ріпне, Сліпне, Лимани 1,2, Михайлівське, Левадне, Гаряче. Відкритий скид в поверхневі води 4 – х річок мають 5 промислових підприємств: ТОВ ВО «СЗВІ» (р. С. Торець - 50,811 тис.м³/р), КП «Словміськводоканал» (р. К.Торець – 2003,8 тис.м³/р), ТОВ «Керамічні маси Донбасу» (р. С.Торець - 1,005 тис.м³/р), АТ «Зевс Кераміка» (р. С. Торець -10,614 тис.м³/р), Слов'янське РВУ КП «Компанія «Вода Донбасу» (р. С.Донець – 811,338 тис.м³/р). Загальний обсяг стічних вод, скинутих в поверхневі водні об'єкти, в 2019 році становив 2066,23 млн м³, що на 0,1% менш, ніж у 2018 році.

Значне погіршення якості води р. С. Донець і р. К.Торець спостерігається вже на вході в м.Слов'янськ - позначається негативний вплив джерел забруднень у Харківській області та підприємств міст, розташованих вище по течії річок (м.Краматорськ, м.Дружківка, м.Костянтинівка). Основною забруднюючою речовиною для водойм є нафтопродукти. Річка К.Торець із притоками Кривий Торець, Сухий Торець, Колонтаївка протікає повз значні промислові центри Донбасу і впадає в р. С.Донець. По м.Слов'янську і Слов'янському районі довжина річки - 22км. На склад води в р. К.Торець впливають стічні води промислових підприємств і об'єктів комунального господарства, які розташовані у басейні річки.

Річка Колонтаївка - притока р. К.Торець. Свій початок бере із солоних озер Слов'янського курорту. У річці збільшено вміст хлоридів, сульфатів, зважених речовин і БПК5, що негативно впливає на якість води в р. К.Торець. Русло річки в районі ПАТ «Тореласт» значно дрібне, тут збільшений вміст завислих речовин до 200 мг/л, сухого залишку до 12500 мг/л, сульфатів до 1500 мг/л, хлоридів 8300 мг/л. Так, показники р.Колонтаївка не відповідають ГДК для водойм рибогосподарського значення.

У 2019 році проведено дослідження 96 проб води з поверхневих водойм 1 і 2 категорії на мікробіологічні та санітарно-хімічні показники. Аналізи свідчать, що по бактеріологічним показникам – 24,7% проб, по санітарно-хімічним показникам – 7,3% - не додержується встановленому стандарту.

Ймовірний стан водних ресурсів, якщо документ державного планування не буде затверджено

З метою охорони водних ресурсів та їх раціонального використання в проєкті Програми серед пріоритетних екологічних завдань є реконструкція водогонів, очисних споруд та самопливного каналізаційного колектора, укріплення берегів та розчищення озера. Якщо вищезазначені заходи та проєкти Програми не будуть реалізовані, подальший розвиток житлової та громадської забудови міста, спричинятиме техногенне навантаження на водні об'єкти, що розташовані на його території.

2.3. Поводження з відходами

Тривалий період зменшення обсягів виробництва не спричинив сповільнення негативної тенденції щодо накопичення відходів. Накопичені відходи здійснюють багатofакторний негативний вплив на усі ресурси навколишнього природного середовища – повітря, воду, землю, ліси, природні біоекосистеми і еколандшафти.

У 2018 році в місті утворилося 32,6 тис. тонн відходів, що на 0,01% менш, ніж у 2017 році. Основна частина відходів (99,9%) належить до IV класу небезпеки. Показник утворення відходів Слов'янська до загально обласного утворення становить 0,14%.

Характерним для міста є широка видова номенклатура та небезпечність: 0,11 тис. тонн – відходи I класу небезпеки, 0,18 тис. тонн – II класу, 0,21 тис. тонн – III класу і 11,5 тис. тонн – IV класу небезпеки (горіла земля, шлаки котельних тощо). Більша частина відходів є вторинною сировиною і важливим джерелом забезпечення потреб економіки в матеріальних ресурсах, однак наявні можливості використовуються неефективно, бо тільки 20-23% відходів використовуються. Не вирішується питання використання багатомільйонних відходів металургії, золошлаків.

Серед небезпечних відходів, розміщених на території міста, є відходи, що містять свинець, ртуть, нафтові відходи, відходи гальванічних, хімічних, керамічних виробництв та інші. Практично всі накопичувачі відходів не забезпечують екологічну безпеку, більшість з них вичерпали свої потужності обсягів накопичення.

Особлива увага приділяється утилізації відходів I класу небезпеки, ртутних ламп. Протягом 2017-2018 років направлено на утилізацію близько 4000 ртутних ламп.

Через відсутність промислових полігонів в області, в місті також залишається невирішеним питання щодо складування і вивезення промислових відходів.

Аналіз динаміки використання та розміщення відходів основних підприємств Слов'янська має позитивний характер: збільшення використання та зменшення розміщення відходів відбувається за рахунок вирішення проблеми використання металургійних та котельних шлаків як заміників традиційних дорожньо-будівельних матеріалів.

Побутові відходи відносяться до 4 класу небезпеки та ідентифікуються як мало небезпечні. Щорічне зростання утворення побутових відходів значно перевищує об'єми утворення токсичних виробничих відходів.

Основний обсяг ТПВ накопичується населенням. Збирання ТПВ здійснюється контейнерним та безконтейнерним методами. Контейнерний метод збирання ТПВ 100%

застосовується у багатоквартирних будинках та на 67% у приватному секторі. 1682 од. контейнерів місткістю 1,1м³ знаходиться в експлуатації, з них розміщено у багатоповерховому фонді 691 контейнер, на території приватного сектору – 991 контейнер. Крім цього, 122 од. металевих контейнерів місткістю 0,5-0,7м³ розміщено для обслуговування підприємств, 22 організацій тощо. Стан справ щодо використання контейнерів в багатоповерховому секторі є задовільним, однак в приватному секторі контейнерний метод збирання та вивозу ТПВ свідчить про недостатню ефективність організації збирання та вивозу ТПВ, що впливає на екологічний стан м. Слов'янська. У 2018 році послугою з вивезення ТПВ на території міста було охоплено 88,4% населення. На території міста розміщені 450 контейнерних майданчиків, балансоутримувачив немає. Підбір сміття на майданчиках проводиться робітниками АТП.

Полігон ТПВ розташований у північно-східній частині м. Слов'янська та створений на базі відпрацьованого кар'єру ЗАТ «Будматеріали» в 1961 році. За період з 1961 року по 2016 рік фактичне накопичення відходів на полігоні складає 8007,52 тис.м³ або 2043,1 тис.тонн. Рішенням Слов'янської міської ради від 24.12.2016 № 48-XIX-7 експлуатація полігону закрита з 01.01.2017 році.

На сьогодні побутові відходи вивозяться на регіональний полігон ТПВ в м.Краматорську, який відповідає сучасним санітарним та природоохоронним вимогам. У м.Слов'янську відсутня розвинена інфраструктура з роздільного збору, сортування та використання відходів, як вторинної сировини. Склад ТПВ характеризується значною частиною паперових відходів та пластмаси.

За результатами проведеної інвентаризації несанкціонованих звалищ та місць накоплення відходів, на початок 2018 року на території міста виявлено 23 неорганізовані звалища загальним об'ємом 3232м³.

Ймовірний стан поводження з відходами, якщо документ державного планування не буде затверджено

З метою раціонального поводження з відходами в проєкті Програми визначено за необхідне виконання пріоритетного завдання:

Удосконалення системи збору та переробки твердих побутових відходів:

- забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин, а саме: ліквідація несанкціонованих звалищ;

- забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин, а саме, організація робіт з утилізації використаних батарейок і акумуляторів;

- придбання контейнерів для збору ТПВ;

- придбання машин для збору побутових відходів;

- облаштування контейнерних майданчиків.

В разі не виконання передбачених Програмою заходів та проєктів, фактор поводження з відходами матиме найбільше значення серед ризиків шкідливого впливу на навколишнє середовище на території Слов'янської міської громади. Збільшуватиметься кількість стихійних сміттєзвалищ, погіршуватиметься санітарний стан міста. Крім того, залишиться без змін інституційна складова регіональної системи управління відходами, а отже продовжуватиметься розрізненість і неузгодженість у намаганнях і діях влади, бізнесу та громадськості щодо впровадження різних заходів, спрямованих на зменшення відходів у довкіллі.

В цій сфері також розроблені програми державного і регіонального рівня. Очікується, що їх реалізація забезпечить досягнення екологічних стандартів в сфері поводження з відходами і на місцевому рівні.

2.4. Земельні та мінеральні ресурси

Відповідно до схеми природно-сільськогосподарського районування, м. Слов'янськ віднесений до Слов'янського природно-сільськогосподарського району, Оскольсько-Айдарського округу, Степної Лівобережної провінції.

Відповідно до матеріалів якісної характеристики, землі розподіляються по механічному складу наступним образом: легкоглиністі – 84,7% від всієї площі; важкосуглиністі – 5,2%; середньосуглиністі – 2,8%; супісчані – 1,2%; легкосуглиністі – 0,9%; важкоглиністі – 0,8%.

Землі, які містять велику концентрацію солі, розташовані на площі 446га (6% від загальної площі).

Землі, які містять збільшену вологість, складають 3582,4га (48,3% від загальної площі).

Землі, де розташовані болота, на площі 18,75 га (0,27%) є в основному лугоболотними ґрунтами, які розвиваються в умовах гідроморфного режиму зволоження.

У 2018 році ДОЛЦ МОЗ України було відібрано 63 проби ґрунту на хімічні, бактеріальні дослідження, з яких 29 проб не відповідали гігієнічним нормативам по бактеріальним показникам, 5 проб на гельмінти. У СЗЗ промислових підприємств, з 7-ми проб не відповідають нормам 2, в зоні впливу автошляхів з 16 проб, не відповідає - 2, у житловій зоні з 8 проб не відповідає -6, у рекреаційній зоні з 12 не відповідає - 3.

Промислові підприємства недостатньо займаються контролем забруднення ґрунтів технологічними скидами та викидами, яке на значній території дуже суттєве.

Карстопроявлення в північній частині міста відносяться до легкорозчинних пластів кам'яної солі, гіпсу та вапняків в пермських відкладаннях і зображені як поверхневими так і підземними формами. У районі Слов'янська встановлено 26 пластів кам'яної солі, які чергуються з шарами ангідридів, аллевролітів та вапняків.

Потужність окремих пластів солі 5...20 м, а три слої-25...45 м кожний окремо. Загальна потужність соленосної товщі 360 м.

Розвитку карсту в м. Слов'янську сприяли: наявність позитивної слов'янської брахіантиклин, тріщинуватість порід, інтенсивне добування розсолу, наявність легкорозчинних соленосних відкладань, кліматичні умови.

На сьогодні заборонна зона мульди осідання становить 180,1га (5,5%), охоронна - 149,0га (4,6%).

На території міської ради корисними копалинами є глини тугоплавкі, підземні мінеральні води та ропа.

Слов'янське родовище мінеральних сульфідних грязей та лікувальних підземних вод складає 7 свердловин, 5- розташовано біля озер.

Видобутком родовищ займається Слов'янська гідрогеологічна режимно експлуатаційна станція ДП «Укрпрофоздоровниця». У період 2014-2019 років видобуток розсолу, мінеральної води, лікувальної грязі не проводився.

Ймовірний стан земельних ресурсів та ґрунту, якщо документ державного планування не буде затверджено

З метою охорони земельних ресурсів та їх раціонального використання в проєкті Програмі визначено за необхідне проведення інвентаризації земель не сільськогосподарського призначення, проведення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення, організація проведення земельних торгів, підготовка лотів. Виконання заходів та раціональне використання земельних ресурсів є особливо важливим для досягнення цілей та напрямків для забезпечення умов сталого розвитку громади.

2.5. Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття

Природно - заповідний фонд. Рослинний світ є важливим містобудівним елементом і згідно з сучасними нормативами має займати не менш 50% території міста.

Об'єкти загального користування зеленого господарства м. Слов'янська представлені 1 площею, 2 бульварами, 1 парком культури та відпочинку, 1 лісопарком, 11 скверами, 2 районними лісопосадками тощо. Зелені насадження міста пройшли тривалий етап формування, основна частина яких насаджувалась та формувалась у 60-70 роки минулого століття. У місті є значний потенціал для розвитку зелених зон.

Велику цінність становлять деревинно-чагарникові насадження лісопаркової зони курорту, яких налічує більш 117 порід. Всі насадження парку штучного походження. З 1970 року проводиться поетапна реконструкція насаджень: до складу насаджень вводяться породи дерев та кущів, котрі одночасно з довговічністю і високими декоративними якостями відрізняються лікувальними властивостями.

Природних лісів в межах міста немає, існують тільки штучні лісові насадження. Цей ресурс можна охарактеризувати як «непродуктивний». Переважаючи види: в'язи, липи, ялинки, модрина, туї, дуби, сосни, 6 видів кленів, горіхи, каштани тощо. Серед кущів слід виділити: магонію, буксус, вишню східну, чубушник, барбариси, ялівці, глід, берескит тощо. В доброму стані й ліани. Велике різноманіття трав'яних рослин: крокуси, луки, барвінки, дюшенеї, седуми, злаки, проліски. В наявності 4 види лікарняних рослин, занесених до Червоної книги України: полинь біловолючна, чебрець, шафран сітчастий, шавлія лучна.

Для збереження видового ландшафтного різноманіття на площі більше 431,3га на території міської ради рішенням обласної ради від 23.12.05р № 4/31- 773 створено регіональний ландшафтний парк «Слов'янський курорт». Парк створено з метою збереження та раціонального використання в природоохоронних, рекреаційних, оздоровчих та освітніх цілях природних 25 комплексів та об'єктів м.Слов'янська та забезпечення умов для організованого відпочинку населення.

До складу РЛП входять наступні об'єкти природно-заповідного фонду:

- Озеро Репне загальною площею 32га, у т.ч. 16га прибережної захисної смуги водойми, яке згідно з розпорядженням Ради Міністрів УРСР від 14.10.1975р №780-р оголошено пам'яткою природи загальнодержавного значення і взято під охорону держави;

- Озеро Сліпне площею 30га, яке оголошено пам'яткою природи загальнодержавного значення і взято під охорону держави (розпорядженням Ради Міністрів УРСР від 14.10.1975р №780-р.)

Постановою КМУ № 1499 від 11.12.96 року, зазначені озера віднесені до категорії лікувальних.

- Орнітологічний заказник місцевого значення «Приозерний», площею 79,5га.

У заказнику пташиний світ представлений значною кількістю птахів, серед яких є рідкі водоплавні та околводні птахи, занесені до Червоної книги України – огарь, ходуличник (70-80 пар), 11 видів птахів, занесених Міжнародним Союзом охорони природи до списку птахів, які зникають у Європі. Щорічно до орнітологічного заказника прилітають та гніздяться 77 видів птахів.

Враховуючи розпорядження голови облдержадміністрації від 01.03.2016 № 144 «Про подальше збільшення площі природно-заповідного фонду в Донецькій області», на замовлення департаменту екології та природних ресурсів організацією було розроблено проєкт «Створення (оголошення) ландшафтного заказника місцевого значення «ТЕРНОВА БАЛКА» на території Слов'янської міської територіальної громади (колишньої Билбасівської селищної ради) Донецької області за межами населених пунктів».

Дана територія для оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Тернова балка» представлена ділянкою, що знаходиться за межами колишньої Билбасівської селищної ради, а тепер на території Слов'янської міської територіальної громади площею 152,8 га, у т.ч.

- 97,6 га у вигляді пасовищ – це землі запасу сільськогосподарського призначення державної власності;
- 55,2 га у вигляді лисовкритих земель - землі лісгосподарського призначення.

Територія представляє собою широку та глибоку балку зі схилами, яка вкрита деревно-чагарниковою рослинністю (дуб, ясен, в'яз, різновиди клену, акація, яблуня, абрикос, маслина, глід, шипшина, терен та ін.) і різноманітною степовою рослинністю (чебрець, шавлія, дзвоники, звіробій, пирій).

На схилах всюди зростає ковила, яка занесена до Червоної книги України.

Відмічено гніздування Червонокнижних тварин таких, як шуліка чорного, канюка степового, зміїда, пугача, луня та ін.

На зазначеній території найчастіше зустрічаються: дикі кабани, козулі, зайці, лисиці, фазани та куріпки, дрібні мишоподібні гризуни.

Оголошення нового ландшафтного заказника сприятиме збереженню степових ділянок, у т.ч., популяції рідкісних видів рослин, які підлягають особливій охороні. Режим охорони даної території буде сприяти відновленню і подальшому збереженню рідкісних рослин.

Заборонено:

- знищення та пошкодження дерев і рослин;
- самовільне випалювання рослинності;
- випасання худоби та самовільна заготівля сіна;
- незаконний збір трав'янистих рослин, у т.ч. лікарських;
- незаконне добування та знищення об'єктів тваринного світу, їх місць перебування;
- проїзд транспортних засобів поза межами існуючих допоміжних польових доріг (крім велосипеда);
- самовільне використання земель, зняття ґрунтового покриття, забруднення та засмічення території;
- знищення та пошкодження інформаційно-охоронних та інших знаків.

Тваринний світ. На Слов'янщині існують сприятливі умови для багатьох видів тварин. На території міста водяться ссавці, птахи, риби, плазуни, земноводні. Видовий склад хребетних області включає 32 види ссавців, 108 видів птахів, 10 видів плазунів, 6 видів земноводних і біля 40 видів риб. Фауна безхребетних в цілому представлена майже 4 тис. видів тварин. Мешкає майже 14 видів тварин занесених до Червоної книги України: тхір степовий, чорний, хом'ячок сірий, горностай, їжак вухатий, видра річна та інші.

У приміських районах поширені бабак, лисиця, білка, заєць – русак, лось.

З птахів – жайворонок, перепілка, сова, вівсянка, сіра куріпка, біла лелека. Зрідка трапляються степовий журавель, степовий орел, канюк, сойки, дятли, чайки, вутки, восени прилітають лебідь-шипун до 30 осіб.

Типовими степовими плазунами є полоз жовтобрюхий і гадюка степова.

В озерах, лиманах і заплавах водоймах малих річок, водяться болотні і водоплавні тварини, черепахи.

Створення екологічної мережі на території міської ради передбачає вжиття конкретних заходів у наступних напрямках, а саме: розвиток і оптимізація мережі природно-заповідних об'єктів міст Слов'янська та Святогірська; збереження біологічного розмаїття видів рослин і тварин північного регіону Донецької області, природних екосистем і ландшафтів; вдосконалення ведення лісового господарства; охорона малих річок та озер, винесення в натуру і охорона прибережних смуг, створення на їх базі буферних зон і екологічних коридорів.

З метою збереження особливо цінних природних комплексів та об'єктів планується в подальшому робота по збільшенню площ існуючих природнозаповідних територій в межах Слов'янщини.

Рекреаційні ресурси. Слов'янська міська територіальна громада має значні рекреаційно-курортні та туристичні ресурси. Сприятливий клімат, чудові пейзажі, джерела мінеральної води і лікувальні грязі, ласкаві, теплі солоні озера приваблюють відпочиваючих і туристів. У межах міста розвідані та використовуються мінеральні води та лікувальні грязі

практично всіх відомих бальнеологічних типів. В 26 оздоровчих і лікувальних цілях широко використовується кліматотерапія. Законом України «Про оголошення природних територій м.Слов'янська курортом державного значення» визначено більше 830га території нашого міста бальнеогрязьовим курортом.

У цілому курортні та рекреаційні території складають майже 12% площі міста. Своєрідністю краю є унікальне поєднання природних умов, ландшафтів, різноманітних рекреаційних ресурсів із рядом емоційно потужних пам'яток історії, археології, монументального мистецтва та архітектури.

Рекреаційний потенціал північного регіону Донбасу створює передумови для перспективного розвитку курортного господарства України. На сучасному етапі ця територія є рекреаційним резервом країни, знаходиться, в більшості, на шляху екстенсивного освоєння.

Ймовірний стан рослинного та тваринного світу, якщо документ державного планування не буде затверджено

З метою охорони природних ресурсів та їх раціонального використання в проєкті Програми визначено за необхідне виконання пріоритетного завдання у цьому напрямку, а саме: збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, родючості земель, які враховують існуючі природні території, що є складовими елементами у формуванні регіональної екомережі. Щодо функціонального використання на перспективу передбачається їх збереження та охорона, що передбачає найбільший рівень збереження природного стану наявних біоценозів, проведення заходів з озеленення міста, придбання посадкового матеріалу. Виконання заходів Програми не спричинятиме додаткове техногенне навантаження на об'єкти тваринного та рослинного світу на території міста, зокрема на території регіонального ландшафтного парку «Слов'янський курорт».

2.6. Аналіз захворюваності населення

В місті 107,8 тис. осіб постійного населення (2,6% усього населення Донецької області). Щільність населення становить 1,8 тис. осіб на км², що в 1,2 рази більше середньообласних показників.

Частка жінок в структурі населення міста становить майже 56,6%, з них 30,4% – це жінки старше 60 років і 28,7% до 35 років. Серед чоловіків – 41,8% у віці молодшому за 35 років і тільки 19,3% старше 60 років. В місті природне скорочення населення у 2020 році в порівнянні з 2018 роком становило 2,9 тис. осіб. При цьому, народжуваність скоротилась на 16,5%, а смертність – на 4,1%. Протягом 2018-2020 років смертність у середньому в 3,4 рази перевищує народжуваність. Процес зростання депопуляції населення міста не забезпечує навіть простого заміщення поколінь. Як наслідок, відбувається старіння населення; зростає демографічне навантаження на осіб працездатного віку. Демографічне навантаження в місті у 2020 році становило 672 особи, що на 0,1% вище середнього показника по Україні (671 особа).

Безумовно, що така негативна демографічна тенденція за останні роки має декілька причин – погіршення загального економічного становища в державі, зменшення прожиткового мінімуму населення, зростання безробіття, соціальна напруженість та кризова екологічна ситуація.

Турбує і структура захворюваності населення міста.

Аналіз динаміки захворюваності за класами хвороб свідчить, що найбільша частина населення схильні до захворювань органів дихання, шкіри та підшкірної клітковини, органів кровообігу, хвороби сечостатевої системи.

Таблиця 5

Динаміка випадків захворювання у місті Слов'янськ

роки	Динаміка випадків захворювання у місті Слов'янськ	
	Кількість уперше в житті зареєстрованих випадків захворювань, тис. од.	
	усього	у тому числі:

		новоутворення	хвороби нервової системи	хвороби органів кровообігу	хвороби органів дихання	хвороби шкіри та підшкірної клітковини	хвороби кістково м'язової системи і сполучної тканини	хвороби сечостатевої системи
2018	39,5	0,6	0,5	4,3	13,3	0,6	2,0	2,0
2019	22,3	0,2	0,3	3,9	12,2	0,35	1,3	1,7
2020	21,1	0,2	0,3	3,1	1,2	0,15	1,0	1,9

Потрапляння забруднюючих речовин в організм людини до органів дихання та травлення викликає ризик розвитку їх хвороби. До складу пилу можуть входити особливо небезпечні частинки, такі як свинець, кадмій, ртуть, діоксини. На населення, що мешкає поблизу промислових підприємств, можуть мати вплив сполуки речовин, що утворюються в результаті технологічних процесів.

Серед хвороби, які можуть мати відношення до забруднення довкілля, слід виділити хвороби органів дихання, захворювання на хронічний бронхіт та астму, а також інфекційні захворювання та новоутворення. На підставі наведених даних можна зробити висновок, що рівень захворюваності населення міста хворобами, які можуть мати відношення до забруднення довкілля, є достатньо високим.

Екологічна проблема в м. Слов'янськ виходить на перший план, перш за все, у зв'язку із загрозою фізичному та психічному розвитку й навіть виживанню її населення.

Екологічної проблеми в чистому вигляді не існує. Вона завжди прямо чи опосередковано пов'язана з політикою, економікою, новими технологіями, врешті-решт, із загальною культурою людини та зі спілкуванням людства, з рівнем зрілості екологічного розуміння в нього. І якщо в нації в цілому й у кожного громадянина зокрема не буде сформоване відповідальне екологічне мислення, то про жодне рішення екологічної проблеми не може бути й мови. Екологічна ситуація потребує мобілізації всіх урядових та неурядових організацій, усього суспільства на вирішення існуючих проблем. Основні шляхи для цього: перехід до матеріало- та енергозберігаючих технологій, а в перспективі – до замкнених, безвихідних циклів виробництва; раціональне природовикористання з урахуванням особливостей міста; розширення природно-заповідної території; екологічна освіта та виховання населення.

Ймовірний стан захворюваності населення, якщо документ державного планування не буде затверджено

У разі, якщо проект Програми не буде затверджений, всі передбачені заходи не будуть комплексними, інтегрованими та ефективними, адже інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті міста сприятиме накопиченню екологічних проблем, серед яких значна амортизація комунального обладнання та незадовільний стан інфраструктури, що можуть нести загрози техногенного характеру. Більш того, може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що ускладнить існуючу екологічну ситуацію. Особливу загрозу становитиме проблема накопичення та утилізації твердих побутових та промислових відходів, будівництва небезпечних об'єктів та підприємств, викиди яких можуть погіршити якість атмосферного повітря, поверхневих та підземних вод, ґрунтів, а це, в свою чергу, може підвищити ризик виникнення новоутворень і хвороб органів дихання в населення, призвести до зниження біорізноманіття тощо.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Програма визначає пріоритетні напрями економічного і соціального розвитку, враховує екологічні завдання міського рівня в інтересах ефективного, стабільного соціально-

економічного розвитку міста та підвищення якості життя населення. Вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення, при впровадженні заходів може мати тільки позитивні наслідки. Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Програми зведені в таблиці 6.

Таблиця 6

Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Програми

Ймовірні наслідки	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	так	ймовірно	ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			■	+
2. Погіршення якості атмосферного повітря			■	
3. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			■	
Водні ресурси				
4. Збільшення обсягів скидів у поверхневій воді			■	+
5. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			■	+
6. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму озер та річок міста			■	+
7. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			■	
8. Забруднення підземних водоносних горизонтів			■	
Відходи				
9. Збільшення кількості утворених твердих побутових відходів			■	
10. Збільшення кількості утворених чи			■	

накопичених промислових відходів IV класу небезпеки				
11. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			■	
12. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами			■	
Земельні ресурси				
13. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			■	
14. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			■	
15. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			■	
16. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад			■	
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
17. Негативний вплив на об'єкти природнозаповідного фонду (зменшення площ, небезпечна діяльність на їх території тощо)			■	+
18. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			■	
19. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			■	
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
20. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей			■	
21. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини			■	
22. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля			■	

Населення та інфраструктура				
23. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			■	+
Екологічне управління та моніторинг				
24. Погіршення екологічного моніторингу			■	+
Інше				
25. Підвищення рівня використання будь якого виду природних ресурсів			■	+
26. Суттєве порушення якості природного середовища			■	+

На основі оцінок, представлених в таблиці 6, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми:

атмосферне повітря – позитивний вплив, а саме: зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами внаслідок виконання природоохоронних заходів промисловими підприємствами міста;

водні ресурси – позитивні наслідки: реконструкція самопливного каналізаційного колектору дозволить знизити рівень забруднення поверхневих вод;

відходи – позитивні наслідки за рахунок ліквідації несанкціонованих звалищ ТПВ, придбання контейнерів для збору побутових відходів; організація робіт з утилізації використаних батарейок і акумуляторів; придбання машин для збору побутових відходів; облаштування контейнерних майданчиків;

земельні ресурси – наслідки позитивні, а саме: здійснення заходів та раціональне використання земельних ресурсів є особливо важливим для досягнення цілей та напрямків, для забезпечення умов сталого розвитку міста;

біорізноманіття – наслідки позитивні: покращення існуючого стану озеленення територій парків та скверів;

населення та інфраструктура – наслідки позитивні: поліпшення санітарно-епідеміологічної та санітарно-епізоотичної ситуації на території міста; негативний вплив на стан здоров'я чи захворюваність населення не очікується. При впровадженні заходів та проектів Програми, у порівнянні із існуючим станом, очікується позитивний вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризику впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Як показав аналіз, екологічні проблеми міської територіальної громади здебільшого обумовлені антропогенним впливом на довкілля і вирізняються інтенсивністю їх прояву на різних територіях. При визначенні проблем враховано вплив небезпечних чинників на здоров'я населення та навколишнє середовище, враховано самовідновлювальний потенціал у довкіллі. Враховуючи результати аналізу, можна визначити наступні проблеми.

Таблиця 7

Характеристика проблем	
Проблема №1 Забруднення атмосферного	1. Рівень забруднення повітряного басейну в місті за деякими показниками не відповідає вимогам діючих санітарно-гігієнічних норм.

повітря м. Слов'янська	<p>2. Основними шкідливими речовинами, які перевищують гранично - допустимі концентрації в атмосферному повітря міста, є: діоксид та оксид азоту, фенол, формальдегід, зважені речовини, сірководень, діоксид сірки.</p> <p>3. Причини існування проблеми забруднення атмосферного повітря:</p> <ul style="list-style-type: none"> – застаріле технологічне та очисне устаткування на підприємствах міста з низьким ступенем очищення викидів або взагалі його відсутність; – істотний внесок в забруднення атмосфери вносить автомобільний транспорт. Значна кількість автомобілів вітчизняних марок та старі іномарки, якими користується більша частина громадян, не забезпечені нейтралізаторами викидів забруднюючих речовин; – несприятливі умови розсіювання шкідливих речовин в атмосферному повітрі, що приводить до накопичування викидів підприємств у житлових районах; – основне промислове джерело забруднення - Слов'янська ТЕС знаходиться з підвітряної сторони щодо житлових районів міста, що сприяє їхній загазованості; <p>Дія викидів шкідливих речовин цих підприємств на населення міста найнебезпечніша.</p>
Проблема №2 Нераціональне використання та забруднення водних ресурсів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забруднення природних водних об'єктів неочищеними і недостатньо очищеними стічними водами. 2. Відсутність повної системи зливової каналізації в місті та споруд очистки зливових вод. 3. Несприятливий гідрологічний стан малих річок, відсутність водоохоронних зон і прибережних захисних смуг водних об'єктів. 4. Підтоплення території міста. 5. Відсутність централізованої системи каналізування, застарілість існуючих каналізаційних мереж, велика кількість аварійних ситуацій на них. 6. Застарілі технології очистки стічних вод. 7. Зношення технологічного обладнання.
Проблема №3 Значні обсяги утворення і накопичення відходів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність розвинутої інфраструктури переробки та утилізації побутових відходів. 2. Значний обсяг утворення і малий обсяг використання в якості вторинної сировини промислових відходів. 3. Негативний вплив накопичених відходів на стан довкілля та здоров'я населення
Проблема №4 Нераціональне використання земель та надр, забруднення територій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забруднення та засмічення земель пов'язане зі значним техногенним навантаженням та низькою екологічною свідомістю населення. 2. Низький відсоток рекультивації відпрацьованих земель.
Проблема №5 Деградація природних територій та зменшення біорізноманіття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зменшення різноманіття місць мешкання і різноманіття життєздатних популяцій. 2. Відсутність закріплених на місцевості меж об'єктів ПЗФ та санітарних зон. Відсутність зонування. 3. Відсутність дієвих механізмів щодо підтримки діяльності служби державної охорони природно-заповідного фонду. 4. Порушення природоохоронного законодавства з боку населення, установ, організацій та підприємств. 5. Низький рівень розвитку рекреаційної інфраструктури 6. Низький рівень фінансування природоохоронних заходів для охорони та збереження ПЗФ.
Проблема №6 Недостатній рівень екологічної свідомості	<ol style="list-style-type: none"> 1. Низький рівень залучення громадськості до процесу реалізації екологічної політики держави. 2. Відсутність комплексного, системного підходу до формування екокультури населення. 3. Недостатня проінформованість громадян про існуючі екологічні проблеми та можливі способи їх вирішення. 4. Відсутність суспільних норм екологічної моралі.

При гіпотетичному «нульовому» сценарії, якщо документ державного планування не буде затверджений, подальший стабільний розвиток Слов'янської міської територіальної

громади є проблематичним. Це може призвести до погіршення екологічної ситуації і як наслідок може відобразитися на умовах життя та здоров'ї населення громади.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264-ХІІ від 25.06.91, зі змінами) визначено, що місцеві ради несуть відповідальність за стан навколишнього природного середовища на своїй території і в межах своєї компетенції:

- а) забезпечують реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян;
- б) дають згоду на розміщення на своїй території підприємств, установ і організацій у порядку, визначеному законом;
- в) затверджують з урахуванням екологічних вимог проекти планування та будови населених пунктів, їх генеральні плани та схеми промислових вузлів;
- г) видають (переоформлюють, видають дублікати, анулюють) дозволи на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення у випадках, передбачених законом;
- д) затверджують місцеві екологічні програми;
- е) організують вивчення навколишнього природного середовища;
- є) створюють і визначають статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- з) забезпечують інформування населення про стан навколишнього природного середовища, функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем;
- и) організують роботу по ліквідації екологічних наслідків аварій, залучають до цих робіт підприємства, установи та організації, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, і громадян;
- і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні;
- ї) здійснюють контроль за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№ 2697-VIII від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку. Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019 від 30.09.2019) має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року та кореспондуватися з Національним планом управління відходами до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2019 року №117-р, Паризькій угоді, ратифікованій Законом України від 14 липня 2016 року №1469.

З метою охорони і оздоровлення навколишнього природного середовища та забезпечення збалансованого екологічного розвитку території міста у проекті Програми

запропоновано ряд заходів, які повинні реалізовуватися відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Відповідно до нормативно-правової бази України, проєкт Програми відповідає ряду зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проєктне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
- формування динамічного урівноваженого стану довкілля, що забезпечуватиме екологічне, санітарно-безпечне середовище для життєдіяльності населення.

Враховуючи результати аналізу, можна зробити висновок, що проєкт Програми, відповідає цілям екологічної політики, встановленим на національному рівні, враховує їх та пропонує комплекс заходів та проєктів, які спрямовані на їх виконання. Стосовно дотримання міжнародних зобов'язань у інших напрямках співробітництва, наприклад, таких як зміна клімату, охорона озонового шару та ін., слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до головних цілей та завдань проєкту документу державного планування, що є документом місцевого рівня.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Згідно «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.01.2011 № 29), наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Вторинні наслідки – вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття.

Кумулятивні наслідки – нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Ймовірність того, що реалізація ДДП призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компонента.

Коротко-, середньо- та довгострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років і більше) наразі відсутні.

Під кумулятивним впливом розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому видів антропогенної діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови.

В процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу реалізації проєкту Програми як на окремі компоненти навколишнього природного середовища, так і

сукупний вплив на природні процеси та комплекси. Значного негативного впливу під час планованої діяльності на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

Можна зробити такі висновки щодо ймовірного впливу документу державного планування на довкілля:

Вплив на атмосферне повітря.

В результаті реалізації Програми передбачається впровадження організаційно-технічних заходів та проєктів, що має призвести до зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та покращення його стану.

Вплив на водні ресурси.

Програма передбачає виконання заходів та проєктів, реалізація яких призведе до зменшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води.

Відходи.

Програма передбачає виконання заходів та проєктів, реалізація яких призведе до більш раціонального поводження з відходами.

Вплив на земельні ресурси.

Внаслідок реалізації Програми не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози.

Вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони.

В Програмі не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття.

Вплив на культурну спадщину.

Реалізація Програми не призведе до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини.

Вплив на населення та інфраструктуру.

Програма не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення міста. Більше того, в наслідок виконання передбачених заходів та проєктів, має знизитися рівень захворюваності населення міста.

Екологічне управління, моніторинг.

Програма не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Кумулятивний вплив.

Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Транскордонний вплив.

Транскордонний вплив під час реалізації заходів та проєктів Програми відсутній.

Таким чином, реалізація Програми не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля.

Разом з тим, реалізація багатьох оперативних завдань Програми має призвести до покращення екологічної ситуації в місті.

Затвердження Програми, зважаючи на комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю збалансованого розвитку екологічної складової, а також наукові дослідження у цій галузі у короткостроковий період (1-3 роки) буде мати незначний вплив на стан довкілля, який буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів. Реалізація заходів та проєктів Програми буде мати позитивний вплив на рівень здоров'я населення, тобто сприятиме зниженню рівня захворюваності населення, що є важливим індикатором місцевого розвитку на середньостроковий та довгостроковий період. У разі продовження розпочатої роботи вплив не буде відрізнятися від короткострокового. У порівнянні з нульовою альтернативою вплив на довкілля оцінюється як незначний, оскільки, як зазначалося вище, буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Проєкт Програми передбачає виконання великої кількості заходів та проєктів, реалізація яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища.

Серед основних заходів, що мають безпосередній вплив на навколишнє середовище проєкту Програми, можна виділити:

- реконструкція очисних споруд;
- відновлення тролейбусного маршруту;
- реконструкція самопливного каналізаційного колектора;
- встановлення прибережно захисних смуг в водоохоронних зонах с паспортизацією водойм;
- роботи, пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрою водойм;
- реконструкція обладнання для очищення газопилового потоку, а саме, аспіраційної системи в циклонах ЦН 15-1000-2УП
- ліквідація несанкціонованих звалищ;
- утилізація використаних батарейок і акумуляторів;
- збереження та охорона природних територій.
- придбання та впровадження установок, обладнання та машин для збору, транспортування, перероблення, знешкодження та складування побутових відходів, відходів розчищення зелених насаджень.

Виконання заходів та проєктів Програми, матиме позитивний вплив на довкілля, поліпшення загального екологічного та естетичного стану Слов'янської міської територіальної громади.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Під час підготовки звіту про стратегічну екологічну оцінку визначено доцільність і прийнятність планованої діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки довкілля, а також оцінено вплив на навколишнє середовище, прогноз впливу на навколишнє середовище, виходячи із особливостей планованої діяльності з урахуванням природних, соціальних та техногенних умов.

У контексті стратегічної екологічної оцінки проєкту Програми були розглянуті два сценарії розвитку:

- оптимістичний, якої демонструє позитивну динаміку, яка можлива за умови успішної реалізації Програми;
- гіпотетичний «нульової», за яким не розробляється і не затверджується Програма, за яким більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію.

Програма економічного і соціального розвитку Слов'янської міської територіальної громади на 2022 рік спрямована на дотримання високих екологічних стандартів. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми вказує на те, що реалізація Програми позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони та культурну спадщину. Це означає, що Програма спрямована на екологічно збалансований та інноваційний сценарій розвитку.

За результатами аналізу визначено, що в рамках гіпотетичного сценарію подальший сталий розвиток громади є дещо ускладненим, і цей сценарій призводить до погіршення екологічної ситуації в межах громади, продовження подальшого неефективного використання екологічних ресурсів. Результати проведення цільового аналізу планованих завдань щодо їх

відповідності цілям охорони довкілля, визначених на місцевому рівні, виявили необхідність прийняття Програми. В інтересах ефективного та сталого розвитку громади та підвищення якості життя населення найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Програми.

При підготовці звіту про стратегічну екологічну оцінку труднощі не були виявлені.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

На підставі проведеного аналізу, зроблено висновок, що Програма відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація заходів та проєктів Програми не справить значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

Не зважаючи на зазначене, рекомендується здійснення наступних контрольних заходів:

порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками у місті, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження.

У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів та проєктів Програми.

порівняння захворюваності населення з минулорічними показниками у місті, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження.

У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів та проєктів Програми.

Оскільки Програма є документом державного планування з обмеженим терміном дії, а саме 1 бюджетний рік, пропонується здійснити моніторинг виконання Програми, обмежившись періодом 1 рік.

Таблиця 8

Екологічні індикатори для моніторингу виконання Програми

№	Індикатор
Забруднення	
1	Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення
2	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км ² , т
3	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг
Водні ресурси	
4	Обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти
Відходи	
5	Обсяги утворення ТПВ на території міста
Здоров'я населення	
6	Природний приріст, скорочення (–) осіб
7	Рівень захворюваності населення міста

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Даний розділ не розглядається, адже виконання Програми економічного і соціального розвитку Слов'янської міської територіальної громади на 2022 рік не матиме суттєвого впливу на довкілля, територіально місто розташоване на значній відстані від межі сусідніх держав.

11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію

Програма визначає сукупність взаємоузгоджених завдань і заходів, що будуть реалізовуватися структурними підрозділами міської військово-цивільної адміністрації Краматорського району Донецької області, підприємствами, установами та організаціями щодо вирішення нагальних проблем та досягнення стратегічних цілей розвитку регіону у 2022 році.

З метою забезпечення цілісності системи планування розвитку громади проєкт Програми враховує положення програмних документів, які діють на державному та регіональному рівнях та екосистемний підхід та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління та врахування екологічної складової під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Реалізація Програми не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох оперативних завдань Програми має призвести до покращення екологічної ситуації в місті.

Затвердження Програми, зважаючи на комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю збалансованого розвитку екологічної складової, а також наукові дослідження у цій галузі у короткостроковий період буде мати незначний вплив на стан довкілля, який буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Реалізація заходів та проєктів Програми буде мати позитивний вплив на рівень здоров'я населення, тобто сприятиме зниженню рівня захворюваності населення, що є важливим індикатором місцевого розвитку на середньостроковий та довгостроковий період. У разі продовження розпочатої роботи вплив не буде відрізнятися від короткострокового. У порівнянні з нульовою альтернативою вплив на довкілля оцінюється як незначний, оскільки, як зазначалося вище, буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Начальник управління економічного та
інвестиційного розвитку Слов'янської міської ВЦА

Олена РОСТОВА

Додаток 1
до Звіту про стратегічну екологічну оцінку
Програми економічного і соціального
розвитку Слов'янської міської територіальної громади на 2022 рік

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 року № 2354-VIII – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>.
2. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» 16 жовтня 1992 року № 2707-XII – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12>.
3. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23 травня 2017 року № 2059-VIII – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 (із змінами). – Режим доступу: https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf, http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/MR-provedennyaSEO_iz-zminami.pdf.
5. Практичний посібник для посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування «Методичні рекомендації для проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування». – Асоціація міст України (АМУ), проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (проект ПРОМІС). – Київ, 2019.
6. Статистична інформація. Навколишнє середовище. – Режим доступу: <http://donetskstat.gov.ua/statinform1/environment.php>.
7. Регіональна доповідь «Про стан навколишнього природного середовища в Донецькій області у 2019 році». – Режим доступу: <http://ecology.donoda.gov.ua/stan-dovkillya/>.
8. Регіональна доповідь «Про стан навколишнього природного середовища в Донецькій області у 2020 році». – Режим доступу: <http://ecology.donoda.gov.ua/stan-dovkillya/>.